

Aan:

College van B&W gemeente Groningen
Gemeenteraad Groningen

WAAROM IS ONS GAS ZO DUUR?

Geacht college van B&W
Geachte leden van de gemeenteraad.

De gasprijs is onlangs fors verhoogd. Veel bewoners van de stad merken dat, ook doordat de boodschappen duurder zijn geworden. Veel inwoners van de stad hebben moeite het einde van de maand te halen, en stoken noodgedwongen een paar graden lager.

De stad evenenals de rest van het land is druk doende om woningen van het gas te halen, over te zetten op een warmtepomp en warmtenet. Maar veel deskundigen waarschuwen ervoor dat die oplossingen vaak helemaal niet voldoen. Oudere woningen helemaal dichtsmeren, dat levert condens en vochtproblemen op. Maar met een niet geïsoleerde woning is het overzetten op een warmtepomp niet verstandig want dan zou het elektrisch gebruik fors toenemen. Wat het electra net niet aankan!

Ook het project WarmteStad in de stad liep tegen averij aan. Het project om warmte uit de grond te halen liep tegen averij aan doordat de bodem - juist door de aardbevingen - niet geschikt was voor warmte onttrekking.

Bij WarmteStad informeerde ik naar hun ervaringen, en gaf ik mijn visie op deze hele problematiek rond gas en de europese gaskwestie. Hun antwoord was als volgt:

Geachte heer Heusdens,

Hartelijk dank voor de uitgebreide mail die u ons onlangs stuurde en het delen van uw beschouwingen. Interessant om te lezen. Bovendien trekt u goede conclusies.

WarmteStad werkt ook zoveel mogelijk volgens de 'Trias Energetica'. We hebben geen beschikking over de gegevens inzake de warmte-efficiëntie van de aan te sluiten woningen op warmtenet Noordwest. De woningen in het plangebied zijn grotendeels in eigendom bij de woningcorporaties/vastgoedbeheerders en daarmee ligt de verantwoordelijkheid voor het ophogen van de warmte-efficiëntie van de woningen bij de woningcorporaties/vastgoedbeheerders. Maar uiteraard werken we hierin goed samen: juist daarin ligt ook de kracht van onze samenwerking met de corporaties. Dat daar een hoop uitdagingen liggen, dat is wel duidelijk. Dat blijkt ook maar weer uit uw mail.

Nogmaals dank hiervoor!

Met vriendelijke groet,

Maarten van Wieringen

WarmteStad

Griffeweg 99 | Postbus 24 | 9700 AA Groningen

Van meerdere kanten zijn dus de signalen dat doorgaan op deze weg met het beleid ("van gas af") op problemen stuit, tegen te hoge kosten aanloopt, technische problemen heeft, en de doelstelling aan CO2 reductie niet haalbaar blijken.

Ook de kosten van het gasgebruik loopt nu tegen haar limieten aan. Met name voor bewoners in de slechtst geïsoleerde woningen, die dus relatief de hoogste lasten dragen en de hoogste heffing betalen is dit zuur. Hun woning staat nog niet op de nominatie om een "label sprong" te maken, en dan wordt het kou leiden of op een houtje bijten. Hier in de straat probeer ik bewoners te interesseren voor een zonnepanelen project, waarmee we althans nog IETS terug zien van de ook door ons betaalde energieheffing, maar veel mensen geven al aan dat wat hun betreft de warmte-isolatie (en ook door de hogere gasprijs) een hogere prioriteit heeft.

De particuliere huurder is van iedereen nog het slechtste af. De huisbaas investeert niet in betere isolatie of andere maatregelen om het energie rendement te verbeteren. Erger nog, zij sjoemelen met de labels en plakker er een hoge label op om meer huur te vangen, zonder dat de warmtekwiteit wordt geleverd.

Tegelijk zien we dat de industrie vrij weinig bijdraagt aan deze hele energie-transitie, maar dat daar de subsidie terecht komt. We zien dat schiphol uit mag breiden en dat kerosine tax-free is, dat de scheepvaartsdiesel onbelast is, en voor onze kust de ladingen worden gedumpt, die op onze kosten en door onze inzet wordt opgeruimd, en dat ook in de landbouw geen maatregelen worden getroffen. Dus qua echt klimaat beleid heeft dit kabinet niets gepresteerd, behalve ons de onnodig hoge rekening gepresenteerd.

Het is dan ook geen toeval dat de voltallige milieu-beweging dit klimaat akkoord afwijst, en dat ook voorstanders van de klimaat wet dit klimaat akkoord, vanwege de onrechtvaardigheid, afwijzen.

De enige echte maatregel was het verhogen van de BTW op boodschappen en op gas, dus op de eerste levensbehoeften, waar juist en met name de laagste inkomens niet op kunnen besparen en daarvan het meeste last hebben.

Maar wat heeft dat met klimaat te maken? Veel gasgebruikers stoken al zuinig en hebben via het energiebedrijf zelf al gekozen voor CO2 gecompenseerd gas. Waarom zou daar nóg een heffing overheen moeten komen? Zit in aardgas soms een voor het klimaat gevaarlijker vorm van CO2 dan in olie, kolen, kerosine of scheepvaartsdiesel dat het zoveel belast moet worden?

Ook het Gronings gaswinnings probleem los je niet op met de gasgebruiker onevenredig hoog te belasten, en de strategie van "van gas af" lijkt ook niet een oplossing in zicht te brengen.

Het is tijd voor een wél rechtvaardig beleid. Zoals een algemene CO2 heffing, en het ontzien van de

laagstbetaalden en de basisbehoeften. Ook is het tijd voor échte oplossingen om de gaswinning sneller te kunnen stoppen, zonder de kosten voor verwarming zoveel duurder te maken.

Overstappen op hoogcalorisch gas en het aanpassen van de branders is van alle oplossingen nl. de meest goedkoopste, en het snelst te realiseren.

Waarom wordt déze oplossing dan persé tegengehouden?

Hoe je het ook went of keert, het antwoord daarop heeft niets te maken met klimaat beleid of duurzaamheid, maar met geopolitiek. De geopolitiek speelt in het hele internationale energievraagstuk een belangrijke en soms doorslaggevende rol. Met name ook door de koppeling van de olie en gasprijzen aan de dollar (de petro-dollar) waardoor de waarde van de dollar gekoppeld is aan het omhoog halen van de olie in de voornaamste olieproducerende landen, waarmee dus al decennia lang barbaarse regimes in stand worden gehouden, waar mensenrechten en democratie onbekend zijn. En die regimes worden nog altijd gesteund, wordt omwille van handelsbelangen qua mensenrechten en democratie een andere kant op gekeken, en gaan de wapenleveringen nog altijd door, ongeacht de veroorzaakte ellende in Jemen waar de halve bevolking te maken heeft met een hongersnood.

Het hypocriete beleid van de EU en de VS heeft echter in afgelopen jaren tegen dat soort grootschalige misstanden niets ondernomen, maar heeft haar peilen gericht op het omver werpen van andere staten. Zoals de NATO bombardementen in Libië om een door rebellen uitgevoerde coup te ondersteunen (die gericht was tegen het afrikaanse unie/libische plan om een eigen afrikaanse munt, de gouden afrikaanse dinar, in te voeren), waardoor Libië al jarenlang een complete puinhoop is geworden, mensenrechten noch democratie er verbeterd zijn, en de aldaar verblijvende ca. 1 miljoen migranten elders een veilig heenkomen moesten zoeken, waarmee een afrikaanse migratiestroom naar europa op gang kwam. Met name de afrikaanse migranten en inheemse zwarte Libiërs waren doelwit van de door de NATO gesteunden rebellen, velen werden zonder pardon gelyncht, verdreven van hun woonoorden en zonder proces in kampen gezet. De VN en de media keken toen ook weer bewust de andere kant op..

In Syrië werd eveneens een poging gedaan om de daar zittende regering omver te werpen, waarbij extremistische elementen werden gesteund die niets op hadden met mensenrechten of democratie.

Deze inmengingsoorlog heeft honderdduizenden burgers het leven gekost en heeft een vluchtelingen stroom van 12 miljoen mensen op gang gebracht, waarvan 9 miljoen mensen als ontheemden in Syrië zelf.

De strijd in Syrië is nu grotendeels voorbij, en veel vluchtelingen kunnen weer terugkeren.

De bevolking van Syrië heeft haar bevrijding echter niet te danken aan de inzet van de VS of de EU, maar aan de inzet van haar eigen leger, de Syrian Arab Army, en de militaire bijstand van bondgenoten Rusland en Iran.

Het russische gas dat naar Europa wordt geëxporteerd, liep tot 2006 voornamelijk via het grondgebied van Oekraïne (via het pijpleidingen stelsel "Soyuz" en "Brotherhood"), waarmee Oekraïne het voornaamste transit land was voor de russische gas-export.

Het gasconflict wat toen is ontstaan had te maken met het niet nakomen van de leveringsvoorwaarden. Gasbuizen bedoeld voor de doorvoer naar europa bleken illegaal te worden afgetapt, en de gasrekening werd niet volledig voldaan, waarna Rusland om de leveringsvoorwaarden af te dwingen 2 dagen de

doorvoer naar Oekraïne stopzette, en delen van Europa zonder gas kwamen te zitten.

Het conflict met Oekraïne en Rusland is sedert dien niet opgelost maar verergerd, en de eenzijdige steun van de VS en de EU die in dit conflict de zijde van Oekraïne kozen, heeft het conflict alleen maar verergerd, waardoor er een gewapend conflict is ontstaan, dat vooralsnog niet is opgelost.

Rusland heeft sedert dien haar gas-export routes gediversificeert, met onder andere de aanleg van de Nordstream 1 door de Baltische zee naar Duitsland, en de Southstream door de zwarte zee naar Bulgarije dat na Europese blokkade vervangen werd door de Turkishstream, naar het Europese deel van Turkije waar een gasopslag komt. Europese landen moeten dan zelf de gasbuizen aanleggen om gas vandaar te importeren.

Het nu in aanbouw zijnde project Nordstream 2 staat onder druk van Amerikaanse sancties en politieke weerstand van de EU. Het komt de VS uiteraard beter uit om aan Europa het duurdere eigen LNG te verkopen, en de "russische dreiging" in stand te houden, waardoor de militaire uitgaven van de EU toenemen, en de VS aan Europese landen hun wapens kunnen verkopen.

Voor de betaalbaarheid van het gas is dat echter nadelig. Oekraïne dat grote problemen heeft om de gasrekening te betalen, gaat om die reden weer deels over op het gebruik van kolen, maar wat dan voor de CO₂ uitstoot weer minder gunstig is.

Dwz. het verminderen van de Europese afhankelijkheid van Russisch gas heeft dan als nadeel dat je óf wel duurder uit bent, óf over moet gaan op brandstoffen die slechter zijn voor het klimaat. Beiden oplossingen zijn in die zin dus onwenselijk.

Voor Nederland heeft het overgaan op hoogcalorisch gas echter niet dat soort nadelen. Hoewel methaan lekken het CO₂ verbruik wellicht iets verhogen, is dat niet dramatisch (CO₂tramie kwam uit op een factor 4/3 meer CO₂ uitstoot per kuub, maar als je dat dan weer omrekent naar de hogere calorische waarde, is dat verschil miniem). Qua kosten zal het vergeleken moeten worden met de dure ombouw naar wampompen en warmtenetten, en zal dan vaak de goedkopere oplossing blijken te zijn.

Qua duurzaamheid en klimaat beleid moet je dan (naast dat je dat dan voor alle fossiele uitstoot moet doen) op zoek gaan naar de meest economische vorm van besparen op aardgas gebruik. Dat doe je niet alleen in Nederland, maar over heel Europa, waarbij je uitrekenet waar de kostprijs om een ton CO₂ te reduceren (in dit geval dus omgerekend naar een eq. kubieke meters aardgas, rekening houdend met de calorische waarde).

Waarbij er aannemelijker wijze door de economische en fysieke factoren die die prijs bepalen, kosten voordelen te halen zijn.

Echter, economisch gezien gaat het in uiteindelijke zin niet om de hoeveelheid bespaard gas of CO₂ reductie, maar om terugverdiendtijd tov. de vervangingstijd. Die wil je zo kort mogelijk hebben, en om rendabel te zijn, onder de vervangingstijd uit moeten komen.

Daarin is ook de gasprijs een belangrijke factor, want een lagere gasprijs betekent een langere terugverdiendtijd (ze zijn precies omgekeerd evenredig).

Nederland en Duitsland importeren nu sowieso al russisch gas. Dit gas is nu afkomstig uit de gaswinning in Rusland. Maar als Nederland bijv. om de kosten van gasbesparingen te reduceren een deel van die projecten uitvoert in oost-europa, heb je een instrument om die hoeveelheid bespaard gas tegen de hogere Nederlandse gasprijs weg te rekenen, waarmee je dus de terugverdientijd bekort, dus je rendabiliteit.

En daarmee besparen we dan niet alleen in Nederland op kosten, maar kunnen ook het overschot aan gasbesparing gaan doorrekenen naar lagere energielasten in het land waar de besparing wordt uitgevoerd. Dat werkt dan zo dat in het land waar de gasbesparing wordt uitgevoerd een heffing wordt betaald op gas (het gas wat wordt omgerouteerd naar Nederland waarmee uit de verkoop de investering wordt terugbetaald) maar waarbij door veel lager gas gebruik de gemiddelde energielasten niettemin dalen. Mocht dat niet zo zijn, dan heeft de besparing ook geen zin.

Dit instrument maakt het dan mogelijk om over te stappen op het hoogcalorische gas via de Nordstream, zonder dat we de totale Europese gasafhankelijkheid verhogen, maar juist verlagen (west gebruikt wat meer, oost juist wat minder).

Het gevaar van onze (te dure) energietransitie is namelijk dat het een traject oplevert die met name voor economisch zwakkere (w/o ook de oost Europese landen) niet kan worden gevolgd, waardoor het daar stagneert. Voorzover zwakkere landen al kunnen investeren, zullen ze dat zeker niet onrendabel doen.

Het voordeel van dit instrument is juist dat je vormen van energiebesparing op gang kunt brengen die anders - wanneer die zou worden omgerekend in de veel lagere gasprijs van oost-europa - niet rendabel zouden zijn, maar dankzij de omrekening naar de gasprijs in Nederland wél rendabel kunnen zijn.

Het is daarom dubbel nadelig om in Nederland tegen te hoge (dwz. onrendabele) kosten gas te gaan besparen, want je maakt enerzijds te hoge kosten, en laat anderzijds wél rendabel te maken gasbesparingen liggen die zonder de gashefboom niet worden gerealiseerd.

De gemeente Groningen zou daarom bij Den Haag moeten aandringen om de te hoge kosten van onze energietransitie, en met name die van de gastransitie, nog eens beter door te rekenen, en ook dit voorgestelde alternatieve instrument van de Europese gastransitie, en dat op kosten en andere nevenconsequenties (bijv. hoeveel werkgelegenheid creëert het) daarin mee te nemen om deze te kunnen vergelijken.

Voorts zou ook de EU en het Europese parlement er verstandig aan doen haar oppositie tegen de Nordstream nog eens te gaan heroverwegen, omdat ze Nederland daarmee in een vrijwel onmogelijke positie plaatst om haar gas uit te faseren en de eigen gaswinning te kunnen beëindigen, en ook de EU en het Europese parlement, het voorstel van een Europese gashefboom, wat met name ook voor oost Europa heel gunstig zou kunnen uitwerken (lagere energielasten, meer werkgelegenheid, minder afhankelijkheid van Russisch gas) in overweging moeten nemen.

Naast dat het ook de angel uit het Europees-Russische gasconflict kan weghalen, en openingen kan bieden voor een meer vruchtbare oplossing van dit Europees-Russische conflict.

Vóór Europese solidariteit en samenwerking en een beter Europees klimaat!

Voor vrede en stabiliteit in europa en LAGERE energielasten!

Hoogachtend,

Duurzame Korrewegwijk

Rob Heusdens

Groningen